

К.і.н. Жиряков О.Ю.

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького, Україна*

Правова ізоляція євреїв у Третньому Рейху в 1933-1935 рр.

Необхідність в окремому розгляді нацистського антисемітизму викликана тим, що гітлерівський расизм і гітлерівський антисемітизм не сумісні логічно, так як Гітлер не вважав євреїв ні релігійною спільнотою, ні расою, ні народом; для нього євреї були симптомом хвороби і розпаду національної держави. При цьому антисемітизм до самого кінця був найефективнішим пропагандистським засобом партії, найдієвішою і популярною конкретизацією расової доктрини; та й взагалі, у свідомості німецького народу він тотожний расовому вченню. Віктор Клемперер дотепно помітив: що знає німецький громадянин про небезпеку “негровізації”? Як часто він особисто стикався з пропагованою неповноцінністю східних і південних народів? Але хоч одного єврея знає кожен. У свідомості німецького обивателя антисемітизм і расове вчення - це синоніми [1, с. 127].

Еволюція нацистського антисемітизму в період з 1933 р. до 1935 р. не була прямолінійним процесом. В НСДАП не було одностайності стосовно “єврейської політики”. Одна з партійних груп, що складалася з фелькіше, схилялася до традиційного антисемітизму та вимагала виключення євреїв з політики, але визнавала необхідність співпраці з ними в економічній сфері, навіть не думаючи про їх знищення. Цю групу очолювали керівник расово-політичного відомства НСДАП Вальтер Гросс і референт по расовим проблемам в міністерстві внутрішніх справ Бернгард Лезенер. Друга група, що характеризується містичним антисемітизмом, склалася навколо головного партійного ідеолога А. Розенберга. Третя ж група сформувалася навколо

головного редактора антисемітського журналу “Штюрмер” Юліуса Штрайхера. Жодна цих груп не отримала ваги, що переважає в силу того, що сам Гітлер довго займав вичікувальну позицію [3, с. 227].

У перші місяці після приходу нацистів до влади в “єврейській політиці” домінувала група Штрайхера, яка й ініціювала потворні антисемітські ексцеси в березні 1933 р. Самому Гітлеру ці антисемітські ексцеси спочатку заважали, звужуючи можливості маневру в зовнішній політиці. Тому Гітлер реагував на погроми негативно [3, с. 144]. Вмовляння Гітлера на СА не подіяли, і тоді фюрер вирішив перехопити ініціативу і 1 квітня 1933 оголосив про бойкот єврейських магазинів, товарів, лікарів, юристів. Через байдужість народу і негативні відгуки німецької еліти бойкот з тріском провалився.

Крім бойкоту, гітлерівський уряд відреагував на антисемітську активність СА прийняттям погано підготовленого закону про “реставрацію німецького служилого стану” (Gesetz zur Wiederherstellung des Berufsbeamtentums) (7 квітня 1933 р.). Метою цього закону було вилучення з державної служби політичних супротивників нацистів; він торкнувся всіх чиновників і службовців єврейського походження. Закон досить розпливчасто формулював приналежність до євреїв. “Параграф про арійців” в Законі про служилий стан незабаром стали застосовувати і до євреїв, які працювали не тільки в державних установах, але і в професійних організаціях корпоративного типу та інших організаціях.

У квітні 1933 р. був прийнятий “Закон проти переповнення німецьких шкіл та університетів”, який обмежив 5% квоту євреїв в будь-якій школі і університеті. В жовтні 1933 р. “законом о редакторах” євреї були видалені з преси; 22 вересня 1933 був прийнятий закон “про видалення євреїв з культурного життя” [2, с. 85].

Після спалаху нацистського антисемітизму в період “національної революції” настало затишшя, в 1934 р. переслідування євреїв пішли на спад, і в цьому питанні настало деяке затишшя - вплив отримали помірні антисеміти.

Однак з 1935 року переслідування євреїв посилювалося. 21 травня 1935 євреям було заборонено служити в рейхсвері, з літа 1935 євреїв перестали пускати в публічні заклади - кафе та ресторани.

“Нюрнберзькі закони” були прийняті за ініціативою Геббельса в 1935 році [4, с. 153]. “Нюрнберзьких законів”, власне, було три: про громадянство, про шлюб між євреями і не євреями і про позашлюбні зв'язки між євреями і не євреями.

Перший з “Нюрнберзьких законів” зробив євреїв громадянами другого сорту, а другий - “закон про захист німецької крові та німецької честі” забороняв, крім іншого, шлюби між німцями і євреями; третім з “Нюрнберзьких законів” - позашлюбні зв'язки такого роду розцінювалися як шкода нації і каралися: змішані шлюби або зв'язок німця (німкені) з євреями каралася каторгою, а з 1939 р. - стратою. Крім того він забороняв наймання євреями домашньої прислуги з жінок “німецької або спорідненої їй крові” молодше 45 років, а також вивішування євреями національного або імперського прапора і використання тканин подібною забарвлення.

Одночасно з прийняттям “Нюрнберзьких законів” рейхстаг і 7 з'їзд НСДАП схвалили Закон про прапор, який зробив антисемітський символ фелькіше - свастику - державною емблемою Німеччини.

Литература:

1. Клемперер В. Язык Третьего Рейха. Записная книжка филолога / Виктор Клемперер. – М.: Прогресс-Традиция, 1998. –392 с.
2. Рихард В. Нацистская культурная политика/ Вальтер Рихард. – М.: Текст, 2001. – 407 с.
3. Хербст Л. Национал-социалистическая Германия 1933-1945 гг. / Людольф Хербст. – М.: Изд-во: ИКЦ «Академкнига», 2005. – 434 с.
4. Фридендер С. Третий Рейх и евреи. Годы гонений. 1933-39. / Стефан Фридендер. – М.: Изд-во: ИКЦ «Академкнига», 2002. – 544 с.